

ПЪРВО НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ”
обл. Търговище, общ. Омуртаг, гр. Омуртаг
Ул. „28 януари” № 2, e-mail: 2520001@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ!

Стелиян Борисов

Директор на I НУ гр. Омуртаг

План за превенция и интервенция на насилието и
тормоза в изпълнение на
„Механизъм за противодействие на
тормоза и насилието в институциите в системата на
предучилищното и училищно образование”

Първо начално училище „Христо Смирненски”
гр. Омуртаг

2023/2024 учебна година

Състав на координационния съвет:

1. Председател: Ивалина Йорданова Христова – зам. директор

2. Членове:

- Пламен Димитров Атанасов – старши учител
- Цветелинка Йорданова Борисова – старши учител
- Сениха Исмаилова – родител

I. Общи положения

„Насилие“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„Физическо насилие“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

„Психическо насилие“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„Сексуално насилие“ е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

„Пренебрегване“ е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

Какво е тормоз?

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от **съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.** Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Българската дума, която отговаря най – точно на явлението, е **„тормоз“**.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- ✓ Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- ✓ Извършва се от позицията на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
- ✓ Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Тук спада разпространяването на:

- ✓ обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- ✓ разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- ✓ снимане на детето с мобилен телефон и свободно разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи и др.

II. Предмет

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

Настоящият документ е разработен от училищен координационен съвет за справяне с насилието при I НУ „Христо Смирненски” град Омуртаг и се основава на Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, разработен от Министерството на образованието, младежта и науката с участието на МТСП, АСП, ДАЗД, МВР, ЦКБППМН и неправителствените организации – НМД, фондация „Стъпки за невидимите деца в Българи,” фондация „Асоциация Анимус”, Дружеството на психолозите в България и УНИЦЕФ.

III. Цел

Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

IV. Задачи:

1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище.
2. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаи на тормоз в училище.

V. Задължение на всеки учител:

Всеки учител или възпитател е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел или е уведомен.

VI. Мерки за намаляване на риска от училищен тормоз между учениците I НУ „Христо Смирненски” гр. Омуртаг

1. На всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност. Запознаване на учители, ученици с настоящия План за изпълнение на „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование” в I НУ „Христо Смирненски” гр. Омуртаг.
2. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители „Какво е насилие и тормоз? Как да го разпознаваме?”.
3. Извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година с помощта на въпросник.
4. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз.
5. Предприемане на бързи и адекватни и коригиращи действия за закрила на ученици жертва на насилие или в риск от насилие;
6. Оказване на морална подкрепа на такива ученици;
7. Запознаване от страна на класния ръководител с отношенията в семейството на всяко едно дете;
8. Провеждане на разговори с учениците във връзка с рисковите фактори в семейната и училищна среда;
9. Поддържане на връзка с Дирекция „Социално подпомагане” – отдел „Закрила на детето”, РУП към МВР гр.Омуртаг при необходимост;
10. В случаите на бедствия, пожари, терористични действия или други извънредни обстоятелства и инциденти, при които има пострадали деца директора на училището подава незабавно първоначална информация до РУО гр. Търговище, Дирекция „Социално подпомагане” – отдел „Закрила на детето”, РУП към МВР гр.Омуртаг и кмета на Община Омуртаг.

VII. Начини за противодействие на насилието и тормоза в I НУ „Христо Смирненски” гр. Омуртаг

Планиране на три нива – класна стая/паралелка, училище, общност.

- **Дейности на ниво клас** – съгласно план, изработен от класния ръководител; Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.
- ✓ Прилагане на форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предмети

от задължителното учебно съдържание, извънкласни и извънучилищни дейности.

- ✓ Извеждане на теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и други.
- ✓ Въвеждане на задължителни теми в Часа на класа:
 - какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз;
 - какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия;
 - как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и как постъпваме;
 - кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем;
 - как можем да ги прилагаме - изработване на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.
- ✓ Приемане на вътрешни правила на поведение в класа, на принципа на консенсусни решения, които да се поставят на видно място в класната стая и да се носи отговорност за тяхното изпълнение.
- ✓ Обогащане на информационното табло с материали свързани с темата на противодействие на тормоза.
- ✓ Провеждане на беседи, презентации и дискусии по темата.
- **Дейности на ниво училище** – съгласно Годишен план на училището за учебната 2021/2022 година и Плана за работа на Комисията за БППМН;

№	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИЦИ	СРОК
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Събиране на училищен координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. • Актуализиране на училищният механизъм. 	Зам.директор	м. Септември
2.	<p>Информирание на учители, служители и персонала на училището с:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Видове насилие; - Как да разпознаваме насилието; - С процедурите на реагиране в ситуации на тормоз; - Кои са компетентните органи, които трябва да се уведомят при съмнение за насилие или наличие на такова, както и какви са отговорностите ролята и правомощията на съответните институции за действие; - Какви следва да са действията от страна на персонала за работа с детето, жертва или извършител на насилието. 	Координатор	м. Октомври 2023 г.

2.	Оптимизиране на системата за наблюдение и засилен контрол от страна на дежурните учители за недопускане на прояви на агресии и насилие.	Дежурни учители, учители в ЦОУД /видеонаблюдение/	Постоянен
3.	Диагностика на агресивното поведение. Запознаване на учениците със същността на тормоза, видовете тормоз, проявите и участниците в процеса и начините за справяне.	Класни ръководители	Начало на учебната година
4.	Оценка на проблема, през мнението на учениците, учителите и родителите с помощта на стандартизиран въпросник, разработен от проф. Пламен Калчев	Класни ръководители	Началото и края на учебната година
5.	Провеждане на индивидуални консултации с родители и деца, понасящи или извършители на тормоз.	Координатор	През учебната година
6.	Отбелязване на Международен ден за борба с насилието: <ul style="list-style-type: none"> - презентации; - рисунки; - табла и др. 	Координатор Класни ръководители и учители в ЦОУД	м. Октомври 2023 г.
7.	Училище за родители – презентации, дискусии, казуси, срещи със специалисти, споделяне на личен опит на теми: „Как да реагираме, когато детето е агресивно” „Превенция на домашното насилие” „Детето се променя с обич”	Председателя на Комисията за БППНМ и класните ръководители	м. Февруари 2024 г.
8.	Разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с възрастовите особености на учениците и свързани с превенция на тормоза; правата и задълженията на децата.	Координатор Комисията за БППНМ Класни ръководители и учители в ЦОУД	Постоянен
9.	Включване в алтернативни форми, адекватни за възрастта, заменящи агресивните модели на поведение: <ul style="list-style-type: none"> - разговори; - обучения; - интерактивни методи за изразяване на натрупаното в учениците напрежение и импулси, в следствие на преживяна агресия; - съвместни тренинги – ученици, родители, учители, в които чрез поредица от преживявания и време прекарано заедно ще се осъществи реалният контакт помежду им; - обсъждане на лоши постъпки, на които са 	Координатор Класните ръководители Учители в ЦОУД Комисията за БППНМ	Постоянен

	<p>станали неволни свидетели и даване на примери от живота, че агресията наранява;</p> <ul style="list-style-type: none"> - извънкласни дейности, съобразени с интересите и потребностите им, в които учениците да изразходват излишната си енергия вместо в училище и в класната стая; - ролеви игри с участието на ученици, родители и учители с оглед възпитанието, съпричастността, двустранното уважение и зачитане правата и авторитета на трите групи. 		
Дейности по разработване и въвеждане на защитна мрежа			
10.	<p>Разработване и приемане на правила и процедури за работа с:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дете, жертва на тормоз; - Дете, упражнило тормоз; - Деца, които помагат и подкрепят тормоза; - Децата наблюдатели. 	Координатор Комисията за БППНМ	м. Ноември` Май`24
11.	<p>Създаване на единен регистър:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описание на ситуацията; - вид тормоз; - участници; - наблюдатели; - предприети мерки. 	Координационния съвет	м. Ноември Май`24
12.	<p>Осигуряване на условия за конкретни съвместни дейности и реални партньорства с външни институции, организации и специалисти</p> <ul style="list-style-type: none"> • МКБППМН, Обществени учители в ЦОД; • Центрове за социална подкрепа; • Инспектор ДПС; • Агенция за закрила на детето; и др. 	Координатор Учители и учители в ЦОУД	Постоянен

Ред за запознаване на персонала: На работно съвещание в началото на учебната година педагогически и непедагогически персонал се запознава План за превенция и интервенция на насилието и тормоза в изпълнение на „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование” срещу подпис.

➤ **Дейности с участието на родителите:**

1. Провеждане на колективни и индивидуални родителски срещи с цел запознаване от страна на класните ръководители на родители и ученици с План

за изпълнение на „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование”

2. Насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата попаднали в ситуация на тормоз и насилие в случаите, когато подобен род услуги не могат да бъдат предоставени от самото училище.
3. Участие на родителите в училищни инициативи и мероприятия, свързани с темата за насилието и тормоза.
4. Издирване и привличане на родители - специалисти от областта на помагащите професии, с чиято помощ могат да реализират училищни инициативи;
5. Привличане на родители, които могат да станат посредници между училището и родителите или други организации и институции;

ПЪРВО НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ”
обл. Търговище, общ. Омуртаг, гр. Омуртаг
Ул. „28 януари” № 2, e-mail: 2520001@edu.mon.bg

СИСТЕМА НА ДЕЙСТВИЯ В СЛУЧАЙ НА ИНЦИДЕНТ 2023/2024

Действия в случаи на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик:

I. Учителят или служителят действа в следната последователност:

1. Преглеждат пострадалото дете;
2. Уведомяват медицинското лице, което оказва долекарска помощ;
3. Ако медицинското лице отсъства в деня, учителят или служителят се обаждат на телефон 112
4. При непосредствена опасност за живота на пострадалото дете медицинското лице се обаждат на телефон 112;
5. Учителят или служителя уведомява веднага училищното ръководство и УКС, които уведомяват класния ръководител;
6. Класният ръководител незабавно уведомява родителите/настойниците на детето;
7. Ситуацията се описва писмено до директора на училището и УКС.